

**POLITIEKE
SYSTEMEN**

WAT IS EEN DEMOCRATIE?

HOOFDSTUK 1

De ontwikkeling van democratie

We leven in Nederland in een **democratie**. Maar wat betekent dat woord nou eigenlijk? Democratie is een regeringsvorm waarbij iedereen kan meedoen met het besturen van een land. Dus je hoeft er geen keizer voor te zijn, of iemand van adel. Het begrip 'democratie' ontstond in het oude Griekenland. *Demos* is Grieks voor 'volk' en *krates* betekent 'regeren'. Dus democratie betekent 'regering door het volk'. In een democratie beslist het volk hoe het land bestuurd moet worden. De Amerikaanse president Abraham Lincoln (1809 – 1865) verstond onder democratie: 'de regering door het volk, van het volk en voor het volk'.

DIRECTE DEMOCRATIE

Er zijn twee soorten democratie. In een **directe democratie** hebben alle mensen het recht om samen wetten te maken en beslissingen te nemen. Dit kan goed werken in een kleine groep mensen, bijvoorbeeld een stad. Maar in een groot land kun je niet alles samen beslissen. Daar is de moderne samenleving ook te ingewikkeld voor. De mensen die beslissingen moeten nemen voor het land, hebben veel kennis nodig. Ook daarom is de directe democratie

geen goede manier om een heel land te besturen.

VERTEGENWOORDIGENDE DEMOCRATIE

In een **vertegenwoordigende democratie** kiezen de inwoners van een land vertegenwoordigers die voor hen de

In een democratie hebben mensen het recht hun mening op straat te uiten. Ook als ze het niet eens zijn met de regering.

Mensen in Senegal, Afrika, gaan stemmen voor een nieuwe president.

wetten maken en beslissingen nemen. Zo is het ook in Nederland geregeld. Onze vertegenwoordigers zijn de mensen die in de Tweede Kamer in Den Haag zitten. Elke vier jaar worden zij gekozen tijdens **verkiezingen**. Deze mensen noem je 'politici'. Als een politicus genoeg stemmen heeft gewonnen krijgt hij of zij een **zetel**, een plek in de Tweede Kamer. Ieder lid van de Tweede Kamer staat voor de mening van de mensen die hem of haar gekozen hebben. Als zo'n politicus dat volgens de kiezers niet goed doet, dan wordt hij of zij niet herkozen. Dus ook al kan de bevolking van een land niet zelf beslissen over allerlei zaken, ze bepalen uiteindelijk wel de richting.

EVEN DOORDENKEN

EEN REFERENDUM

Soms heeft een land toch te maken met directe democratie. Bijvoorbeeld met een **referendum**. Dan kunnen mensen hun mening geven over één bepaalde kwestie. Het is een vraag die je alleen met 'ja' of 'nee' hoeft te beantwoorden. Vaak gaat het over een belangrijk onderwerp voor de toekomst van een land. Zoals de Brexit in Groot-Brittannië: moest het land uit de **Europese Unie** stappen, ja of nee? De Britten hebben 'ja' gestemd. Veel mensen vinden een referendum riskant, omdat niet iedereen genoeg weet om de vraag te kunnen beantwoorden. Of ze stemmen uit eigenbelang, en niet voor het belang van het land.

Wat vind jij? Is een referendum een goed idee, of juist niet?

Democratie in de oudheid

Democratie als regeringsvorm ontstond in het oude Griekenland, rond 500 v. Chr. In die tijd bestond dat land uit een aantal stadstaten. Elke stadstaat was onafhankelijk. De bekendste stadstaten waren Athene, Sparta, Thebe en Corinthe. De sterkste van die vier was Athene. Die stad staat bekend als de officiële 'geboorteplaats' van de democratie.

ATHENE

De stadstaat Athene was een directe democratie. De Atheense burgers kwamen samen om te vergaderen. Ze stemden over wetten en andere kwesties, zoals het beginnen van een oorlog. Ze kozen ook hun eigen leider. Mannen die hun twee jaar militaire dienst erop hadden zitten, werden automatisch burger, of ze nou rijk of arm waren. Vrouwen waren officieel geen burgers, en vreemdelingen en slaven ook niet. Alledaagse zaken werden behandeld in de Raad van 500, waar alle leden in gekomen waren door te loten. Dat werd

zo gedaan om te voorkomen dat mensen probeerden de macht te grijpen.

HET OUDE ROME

Eeuwenlang werd het oude Rome in Italië bestuurd als een republiek, dus zonder koning. Het was geen democratie, maar er waren wel een paar democratische onderdelen. Elk jaar werden er twee leiders, de consuls, gekozen. Hun macht werd gecontroleerd door de senaat, een groep rijke burgers die dit hun leven lang

Op dit schilderij zie je de Griekse filosofen Plato (links) en Aristoteles. Het is een schilderij van de Italiaanse kunstenaar Rafaël, gemaakt tussen 1509 en 1511.

Pericles was de leider van Athene van ongeveer 461 tot 429 v. Chr., toen de stadstaat sterker dan ooit was. Pericles vond democratie heel belangrijk. Hij stelde grenzen aan de macht van de Raad van 500, en paste het rechtssysteem aan.

EVEN DOORDENKEN

KRITIEK OP DEMOCRATIE

Twee van de beroemdste filosofen van het oude Griekenland waren geen voorstander van democratie. Plato (ongeveer 429 – 347 v. Chr.) vond dat je regeren moest overlaten aan mensen die ervoor waren opgeleid. Aristoteles (382 – 322 v. Chr.) vond democratie onbetrouwbaar: mensen met macht konden volgens hem de Raad van 500 beïnvloeden, waardoor die bij het stemmen geen goede keuzes meer kon maken.

Wat zouden Plato en Aristoteles denken over de democratie van nu?

bleven doen. Alle burgers konden naar de volksvergadering komen. Hier werd gestemd over sommige wetten en over kwesties van oorlog en vrede. In 45 v. Chr. greep de militaire leider Julius Caesar de macht. Het oude Rome groeide uit tot een rijk dat over een groot deel van de wereld heerste. Vier eeuwen lang werd het Romeinse Rijk geregeerd door een keizer. Pas eeuwen later zou democratie weer een rol gaan spelen.

**POLITIEKE
SYSTEMEN**

WAT IS EEN DEMOCRATIE?

EEN DEMOCRATIE: WAT IS DAT PRECIES?

Wat is een democratie precies? Waar was voor het eerst democratie? Hoe is het om in een democratisch land te leven? En hoe ziet de toekomst eruit voor de democratie?

Dat lees je allemaal in dit boek. Je komt ook meer te weten over landen die nu een democratie zijn, zoals Nederland, Frankrijk en de Verenigde Staten.

'Even doordenken' gaat wat dieper op een onderwerp in. Daar staat steeds een vraag waar je even goed over moet nadenken: wat is jouw mening hierover?

corona

9 789463 414227

www.schoolsupport.nl

BOEKEN IN DEZE SERIE:

978-94-6341-423-4

978-94-6341-422-7

978-94-6341-421-0

978-94-6341-424-1